

” Se här får jag glädjen att i Jesu namn lämna dig, en kristen istället för en hedning.”

Med dessa eller liknande ord, överlämnade gudmodern det nydöpta barnet till sina föräldrar. Den nyblivna modern var utesluten ur församlingens gemenskap i 40-60 dagar efter barnets födelse, och fick således inte medverka vid dopet.

Dopet var, vilket är vanligt idag, inte bara en namngivningsakt, utan en handling där barnet förvandlades från hedning till kristen. Dopet skulle ske inom 8 dagar efter födelsen och helst så snart som möjligt. Barnet var fram till dopet utsatt för onda makter, vilka var tvunget att hållas tillbaka med allehanda medel.

Precis som kyrkans bestämmelser, men också seder och bruk kring dopet, har också dopbarnets kläder förändrats genom åren..

Under den katolska medeltiden skulle den som döptes iklädas en ”vit och obefläckad klädnad, som skulle bäras inför Herren Jesu Kristi domstol”. Barnen doppades helt i dopvattnet. Barnen var små, endast ett par dagar gamla, och kyrkorna var uppvärmda och vattnet iskallt.

I och med reformationen och protestantismens inträde ändrades ett flertal ritualer kring dopet, och bl.a. togs den vita ”kristningaklädnaden” bort och vatten östes bara över barnets huvud.

I kyrkohandboken 1614 var dessa förändringar fastlagda.

Nu började en tid med folkliga, färgglada, rikt dekorerade högtidsplagg för de små. Dopkläderna hade ofta regionala variationer, och status kunde naturligtvis också utläsas.

Dopklädseln var i form av en påse eller kåpa med huva. Barnen var lindade till både armar och ben, och det lilla lindebarnet stoppades enkelt ner i påsen som inte behövde ha några ärmar, utan knöts ihop i halsen.

Doppåsarna var ofta sydda i färgglada tyger, allt från vackra sidenbrokader till rester från uttjänta klädesplagg. Rikt dekorerade med allt som var vacker, spetsar, pärlor, glasbitar, band, knappar, dräktsilver, pappersblommor mm. Initialer och symbolik var också vanligt, tex. vargtänder, kors mm som skyddade mot onda makter.

Till dopdräkten hörde också en huvudbonad. En hätta/huva för flickor, bestående av ett mittstycke och två sidostycken. Pojkarnas mössa var sammansatt av 4-6 kilformade våder som möttes uppe på hjässan eller i nacken.

Bruket av de äldre dopdräkter höll på vissa håll i sig ända till slutet av 1800-talet. Vid denna tid började det nya borgetliga dräktmodet att inspirera även dopklädseln. Ljusa och skira tyger användes, och dopdräkten tog form av en klänning. Enbart vita klänningar dröjde ytterligare något, men kom efterhand. Dopmössorna blev lika för pojkar och flickor, ljusblått eller rosa sidenband användes för att markera kön.

Dopklänningarna idag är oftast långa, vilket ska symbolisera något att växa i/med, ett långt liv. Konfirmationskåpan är i sig en symbol för dopdräkten som barnet vuxit i.

Blinka lilla

Jag har under lång tid inspirerats av våra folkliga textila traditioner, och inte minst den otroliga teknik och skicklighet som förekommit. Man blir både fashinerad och ödmjuk inför den fantastiska iderikedom, fantasi, kunskap och skicklighet som funnits. Önskan och behovet att smycka och dekorera går inte att ta miste på.

I mina dopkläder har jag låtit mig inspireras av de frodiga doppåsarna och dopmössorna. Jag har behållit dagens klännings/särkmodell men frångått det vita och blandar gärna färger istället, om än på ett mer sparsmakat vis.

Tygerna jag valt är i siden, ull och bomull, och många är historiska reproduktioner. Sömmarna är sydda på maskin, men alla detaljer och broderier är sydda för hand.

Dopsärkarna är tänkta att passa både pojke och flicka. Mössorna skiljer sig dock från varandra.

Flickhättan består av tre delar, och pojkmössan av fyra till sex våder som går samman på hjässan eller i nacken.

Jag hoppas att mina dopsärkar ska tilltala, och att de kan passa till ett traditionellt kristet dop, såväl som till högtidsklädsel på en namngivningscermoni. Många familjer har dopklädselar som gått i arv i flera generationer, och en egen hätta/mössa kan vara en möjlighet att få sätta egen prägel, samtidigt som traditionen förs vidare.

Lotta Persson
Kraka